

by vznikl veliký chaos a nedůvěra u lidu. Z toho všeho plyne, že nelze pomýšlet na jakoukoli politiku en bloc, a to v žádném úseku státního života, všude musíme si vybírat lidi pro všechna jen poněkud důležitá místa. Kdybychom tak neučinili, vydali bychom stát nebezpečí občanské války po vyhnání okupantů. Je možné, že se v prvním období budeme musit opírat o lidi, kteří se osvědčili v boji, kteří však nebudou mít plnou kvalifikaci pro nové své funkce. Hlavní věc je, že budou spolehliví a jen tak dojdeme k rychlé konsolidaci a vyhneme se občanské válce, o jejíž následcích si těžko můžeme učiniti úplnou představu, ale byly by zajisté katastrofální. Menší kvalifikace věrných občanů bude asi znamenat určité zpomalení, poněvadž jim bude chybět zkušenost. Administrativní stroj bude vrzat, pokrok nebude rychlý, ale přesto to bude správná tendence, neboť je naprosto vyloučeno, abychom z důvodů větší výkonnosti svěřili moc a úřad lidem, kteří se v národním boji neosvědčili.

SÚA Praha. SR-L, plenární schůze, ze zápisu 12. schůze ve čtvrtém zasedání. Průpis.

[12]

1944, 12. březen. Londýn. — *Provolání československé vlády k českému a slovenskému lidu u příležitosti pátého výročí okupace republiky s výzvou do boje proti okupantům.*¹

Občané republiky Československé! 15. března uplyne pět let od katastrofy, kterou měla být naše státní a národní existence navždy zničena. Ale Němci, když z čsl. náměstí a ryneků odstraňovali Masarykovy pomníky, nemohli vyrvat z čsl. srdcí Masarykovu výzvu, která hlásí: „Budeme brániti svobodu proti násilí třeba železem!“ — Vláda republiky Čsl. vám dnes, při příležitosti smutného výročí, tuto výzvu připomíná! — Přiblížila se chvíle, kdy naše národní budoucnost závisí na tom, zda lid této výzvy uposlechně a uvědomí si, že jen vlastním bojem si může jedině zabezpečiti svobodu a nezávislost. — Všichni, jako národ a stát i jako jednotlivec, budeme musit odpovídati budoucí generaci za to, jak se v této rozhodné chvíli budeme chovati! Proto nacistické barbarství, proto všechno, co jest s nacistickým násilím spojeno, musí být zničeno. Vše dostihuje vrcholu, kdy nadchází náš vlastní osvobozující zápas. Bylo by chybou se domnívati, že němečtí okupanti opustí naše země dobrovolně. Naopak! Němečtí vetřelci budou chtít na účet porobených národů svoji porážku oddáliti, budou se snažit strhnout zotročené národy s sebou do záhuby. Nevzdají se ani v poslední chvíli svého úmyslu vyhubiti slovanské obyvatelstvo našich zemí. Proto jest příkazem sebezáchrany a cti republiky, aby byly ještě dnes mobilisovány proti německým vetřelcům všechny síly, kterými republika doma i v zahraničí disponuje. Hlavní síly a hlavní fronta v boji za osvobození jest však u nás doma, tam, kde Němci zřídili svůj arsenál, továrny, zásobárny a dopravní střediska, tam — kde zřídili popraviště, na nichž umírali nejlepší naši lidé, kde byly mučeny stovky a tisíce našich občanů . . . tam, na domácí půdě musí nepřítel dostati nejtěžší rány! — Naše vláda v zahraničí směřuje dnes na poli vojenském k tomu, aby se v boji uplatnily všechny domácí i zahraniční branné síly národa. Nyní naše čs. vláda ve společném postupu s domácí frontou chce soustřediti všechny síly k tomu, aby Československo i doma co nejvíce urychlilo porážku svého nepřítel a své vlastní osvobození. V první řadě musí za svoji svobodu bojovati porobený národ!

Jsmo vděčni za boj spojenců, jímž nám pomáhají, ale bylo by osudnou chybou, kdybychom

¹ Koncept tohoto prohlášení vypracoval z pověření vlády ministr J. Slávik. Definitivní znění bylo dohodnuto na prvé poradě bloku tří socialistických stran dne 4. března 1944. Toto provolání, stejně jako Benešovo poselství z 3. února 1944, byly pouze slovní proklamace. V dalším záleželo na tom, zda vláda poskytne boji lidu účinnou pomoc. V praxi se však ukázalo, že rozdíl mezi slovy a činy nadále trvá. Blíže viz pozn. čís. 1 k dokumentu čís. 16.

jen spojencům vděčili za svoji svobodu a nezávislost. Proto čs. vláda považuje za svoji povinnost zdůraznit všem doma:

Nemá-li býti chvíle povstání a odplaty nenapravitelně promeškána, jest již nyní třeba toto povstání připravit. Musíme povstat na odpor proti německým okupantům! Toto povstání musí být ozbrojené. Avšak nejen odpor zbraněmi, ale i odpor ničením a rušením nám musí pomáhati! Ničení a rušení dopravy a strojů, zpomalování práce, sabotáž, neodvádění obilí a potravin — všemi těmito způsoby jest roškočován německý válečný stroj! Od jednotlivých činů přecházejte k hromadným akcím, tvrdým, organisovaným! Odmítejte poslouchati příkazy Háchovy a Tisovy vlády, které obě jsou vykonavatelkami zlé a cizí vůle v našem domově. Jen tak přispějete k urychlení porážky nepřítelů a k svému osvobození!

Váš aktivní odpor si vyžádá obětí, ale nebudou to oběti marné a zachrání desítky a statisíce životů druhých. Když již nemůžete uniknouti a vyhnouti se německému násilí, vyzýváme Vás již nyní, abyste své životy nedávali lacino, dokonce ne zadarmo! Pamatujte, že vám chystají smrt, kdo vás udává, kdo vás zavírá... Pokoušejte se proto zachránit si své životy odporem nebo únikem. Braňte se nebo utíkejte! Braňte se ve společném boji, ruku v ruce musíte bojovati společně s ostatními porobenými národy Evropy! Oslabujte všude německé válečné úsilí!

Sdružujte se v bojové organisace! Aby boj byl účinný, musí být organisován a dobře veden! Povstání lidu musí si vytvořiti svoje, s počátku tajné vedení, své organisace. Ustavujte proto rychleji národní výbory ve všech oblastech po celé zemi z osvědčených, hrdinných, věrných a oddaných lidí, z nejschopnějších mužů a žen vytvářejte již nyní ozbrojené skupiny, partyzánské oddíly! Vytvářejte tajné závodní výbory, vytvářejte bojovné skupiny na venkově, organisujte boj proti rekvisicím.

Českoslovenští dělníci zavlčení do Německa nechtě dělájí všechno, aby se zachránili útekem, aby se navrátili domů. Všichni, kdož nejste schopní boje ve zbraní, pomáhejte podle svých schopností našim národním bojovníkům.

Neváhejte, nevyčkávejte! Začněte hned, každý na svém místě! Nezůstanete bez zbraně, když využijete každé příležitosti, abyste se jí zmocnili u nepřítelů. Naše vláda udělá všechno, aby vám zbraně opatřila, aby v týlu bylo čím se brániti a čím útočiti — zbraně však možno vydati jen organisovaným skupinám. Až budou Němci od nás utíkat, až budou všechno ničit a pustošit, neubrání se jim nikdo, kdo by byl beze zbraně. Jen se zbraní v ruce mohou býti němečtí zločinci potrestáni na místě!

Obzvláště vy na Slovensku, k vám se obracíme. K vám se osvobozené armády blíží již tak rychle, že co nevidět budou na vašich hranicích. Boj zaznívá již blízko. Vy můžete vykonati více, neboť podmínky vašeho boje jsou příhodnější než podmínky boje vašich českých bratří. Vy musíte napravit zločiny a zrady vašich odrodilců, kteří vás vehnali do boje proti slovanským bratřím! Následujte skvělého příkladu slovenských vojáků, kteří přešli na stranu našich osvoboditelů a plně se připojili k čs. armádě, ve které bojují Češi, Slováci a Podkarpatsí Ukrajinci jako rovný s rovným, tak budou také i žít a spolupracovati a budovati. Řiďte se jejich příkladem: odmítejte vojenskou poslušnost, odmítejte sloužiti svému nepříteli! Přistupujte k osvobozeným armádám se zbraní, kterou potom obrátíte proti vlastnímu nepříteli!

Ještě blíže jsou naši osvoboditelé k vám na Podkarpatské Rusi; zde jsou podmínky k boji nejvýhodnější!

V této rozhodné chvíli jest nejvyšším příkazem dokonalá jednota i společné úsilí všech československých vlastenců! Jest třeba, aby se sjednotili všichni naši vlastenci, všechny složky našeho národa: dělníci, rolníci, inteligence, muži, ženy i mládež za jediným cílem, podřízeni jediným zájmům, v silné jednotě, v dobrovolné kázni, aby vykonali svoji povinnost! Českoslovenští vlastenci, do boje, za šťastné, svobodné, nezávislé a demokratické Československo — ve svobodné a demokratické Evropě!

Československé listy, 1. 4. 1944, čís. 6. „Čsl. vláda volá do boje“.